

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 3 och 60 § alkohollagen och 93 § i 1968 års alkohollag samt 3 § lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att alkohollagen samt lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras så att den övre gränsen för den tillåtna alkoholhalten i alkoholdrycker slopas i lagen. I alkohollagen föreslås motsvarande ändring i fråga om sprit. Därför föreslås att det stadgande i alkohollagen upphävs enligt vilket stadgandena om sprit skall tillämpas på dessa synnerligen starka alkoholdrycker. Den gräns på 2,8 volymprocent som gäller för alkoholhaltiga ämnen (alkoholdrycker, alkoholpreparat och sprit) förblir emellertid i kraft.

Vidare föreslås att till alkohollagen fogas ett stadgande enligt vilket polisen för upp-
rätthållande eller återställande av ordningen får frånta en person alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga som det är tillåtet att

inneha och bevisligen förstöra dem, om personen i fråga på en offentlig plats förtär alkoholdrycker eller alkoholhaltiga ämnen i strid med alkohollagen eller någon annan lag eller en med stöd därav utfärdad bestämmelse, t.ex. en kommunal ordningsstadga. Denna befogenhet föreslås gälla även överträdelse av någon annan lag eller ett förbud eller en order som har givits med stöd av den.

Dessutom föreslås att 1968 års alkohollag som ännu är i kraft ändras så att kriminaliseringen inbegriper dels brott mot alkohollagen eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, dels brott mot förbud eller order som har givits med stöd av alkohollagen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 maj 1997.

MOTIVERING

1. Nuläge och de föreslagna ändringarna

1.1. Alkohollagen

I 1 § i 1968 års alkohollag (459/1968) angavs skillnaden mellan alkoholdrycker och sprit utgående från användningsändamålet. En alkoholdryck var en dryck som var avsedd att förtäras. Sprit var däremot etylalkohol eller en vattenlösning av alkohol som inte var avsedd att förtäras som alkoholdryck. Det är skäl att konstatera att sprit vanligen innehåller ca 96 volymprocent etylalkohol. Sprit förekommer också i s.k. absolut form och innehåller då minst 99,5 volymprocent etylalkohol.

År 1979 stadgades genom en ändring

(461/1979) av förordningen om alkoholdrycker (644/1968) ett förbud mot att som s.k. turistalkohol föra in alkoholdrycker innehållande mer än 52 viktprocent (60 volymprocent) etylalkohol. Detta betydde i praktiken samtidigt att sådana drycker varken tillverkades eller såldes i Finland. Inte heller tidigare hade så starka drycker sålts i Finland, men det var möjligt att importera dem för privat bruk. År 1987 stadgades en övre 60 procents gräns för samtliga alkoholdrycker. Ett sådant stadgande finns också i den gällande alkohollagen (1143/1994). Enligt 3 § 2 mom. 1 punkten är en alkoholdryck en dryck som är avsedd att förtäras och innehåller högst 60 volymprocent etylalkohol. Skillnaden mellan en alkoholdryck och sprit består således fortfarande i att den

förstnämnda är avsedd att förtäras. Rätt att inneha sprit har således endast den som har tillstånd eller rätt att tillverka, importera, sälja eller använda sprit (34 § 3 mom.).

Syftet med begränsningen av alkoholhalten är att skydda människors hälsa. Förtäring av synnerligen starka alkoholdrycker innehållande över 60 volymprocent alkohol har lett till alkoholförgiftningar med dödlig utgång. Man har i Finland ansett det vara ett stort problem att berusade personer inte kan bedöma sådana synnerligen starka alkoholdryckers giftverkan.

Europeiska gemenskapernas kommission har i vissa ställningstaganden åren 1995 och 1996 ansett att definitionen av över 60-procentiga alkoholdrycker som sprit strider mot artikel 30 (förbud mot kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan) och artikel 37 (anpassning av de statliga handelsmonopolen) i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Finlands uppfattning har i detta avseende baserats på bestämmelsen i fördragets artikel 36 (tillåtna import- och exportrestriktioner som grundas bl.a. på intresset att skydda människors hälsa) som möjliggör avvikelser från bestämmelserna i artikel 30. Den 60-procentgräns som det här är fråga om utgör ett undantag från bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 1576/89 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av spritdrycker, men i bilaga II om tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) godkänns en anpassning till detta undantag vid tillämpningen av EES-avtalet. När Finland anslöt sig till Europeiska unionen var ett sådant undantagsarrangemang inte längre möjligt. Kommissionen ingrep därför och krävde att Finland skulle iakttä anslutningsavtalet.

Enligt Finlands nya alkoholsystem som varit i kraft från början av 1995 är beskattningen av de alkoholdrycker som säljs i landet baserat på dryckernas alkoholhalt. Systemet möjliggör förebyggande av missbruk genom att alkoholhalten i synnerligen starka alkoholdrycker uppvägs av ett motsvarande högre pris. Av denna anledning och på grund av kommissionens ovan relaterade ställningstagande föreslås att 3 § 2 mom. 1 punkten alkohollagen ändras så att alkoholdrycksdefinitionen inbegriper samtliga till alkohollagens tillämpningsområde hörande

alkoholdrycker som är avsedda att förtäras och som överensstämmer med rådets ovan nämnda förordning. I fråga om utskänkning, minuthandel, import och export samt tillverkning innebär den föreslagna ändringen en accentuering av det faktum att sprit är en produkt som är avsedd att användas för produktions- och forskningsändamål. Sådana särskilt starka alkoholdrycker som innehåller över 60 volymprocent etylalkohol kommer åter att kunna användas av konsumenterna för de ändamål för vilka de har tillverkats.

Spritdefinitionen föreslås på motsvarande sätt i fråga om användningssyftet bli ändrad i överensstämmelse med 1968 års alkohollag, som upphävdes år 1995, så att sprit inte är avsedd att förtäras såsom alkoholdryck och så att starka alkoholdrycker inte kan betraktas som sprit (3 § 2 mom. 4 punkten). Sprit kommer fortfarande i stor utsträckning att användas inom näringslivet som råvara, tillverkningsämne och hjälpprodukt. Stora mängder sprit används för närvarande inom industrin bl.a. som lösningsmedel och råvara. Förslaget innebär att det bli lättare att göra skillnad mellan alkoholdrycker och sprit, och således en återgång till vedertagen praxis. Kommissionen har ägnat allvarlig uppmärksamhet åt det faktum att synnerligen starka, för förtäring avsedda alkoholdrycker vid import till Finland har hänförts till samma produktkategori som sprit, trots den avgörande skillnaden i produkternas användningssyfte. Alkoholdrycker och sprit regleras genom separata lagstiftningarna. Tillverkningstillstånd för alkoholdrycker respektive sprit beviljas enligt skilda bestämmelser (2 kap. alkohollagen). Också importstadgandena avviker från varandra. Alkoholdrycker får föras in i landet närmast för konsumtion, men vissa starka alkoholdrycker släpps de facto inte in på den finländska marknaden eftersom lagstiftningen ställer hinder. För export förutsätts inget tillstånd eller samtycke utan det räcker med en exportanmälan (3 kap. alkohollagen). För alkoholdrycker och sprit beviljas skilda partihandelstillstånd (4 kap. alkohollagen).

Av lagstiftningstekniska skäl föreslås att hela 3 § 2 mom. tas med i ändringen, trots att 2, 3 och 5 punkten i stadgandet de facto inte ändras. Ändringar föreslås, såsom nämns ovan, endast i 3 § 2 mom. 1 och 4 punkten.

Frånsett vissa paragrafhänvisningar och andra tekniska justeringar förblev 9 kap. i

1968 års alkohollag i kraft när den nya alkohollagen stiftades år 1994. Sammanlagt 18 paragrafer (81 - 97 §) med stadganden om straff och andra påföljder gäller fortfarande. Också två av den gamla alkohollagens processuella stadganden har lämnats i kraft (104 och 105 §). De ändringar som nu föreslås i 3 § 2 mom. i den nya alkohollagen överensstämmer med de nämnda stadgandena i 1968 års alkohollag, eftersom de i stort sett innebär en återgång till definitionerna i den gamla lagen. Kring denna har det under de drygt 25 år den varit i kraft utvecklats förvaltnings-, förhandlings- och avtalspraxis samt även rättspraxis.

Enligt gällande 3 § 3 mom. alkohollagen skall på alkoholpreparat som är avsedda att förtäras och innehåller över 60 volymprocent etylalkohol tillämpas samma stadganden som på sprit. Sådana preparat är enligt den gällande alkohollagen essenser, alkoholhaltiga konserver och sötsaker, bakverk, ostlöpe, vissa livsmedel samt ett antal teknokemiska produkter. Som alkoholdrycker betraktas enligt alkohollagen inte drycker och andra ämnen som innehåller över 60 volymprocent etylalkohol, även om de är avsedda att förtäras. Om de inte heller kan betraktas som sprit hör de till kategorin alkoholpreparat (3 § 2 mom. alkohollagen). Hit hör s.k. hembränt, utomlands tillverkade drycker samt råvaror som används inom alkohol- och livsmedelsindustrin (regeringens proposition med förslag till alkohollag och lagstiftning som har samband med den, RP 119/1994 rd s. 30). Eftersom den föreslagna ändringen av 3 § 2 mom. 1 punkten alkohollagen innebär att alla sådana drycker skall räknas som alkoholdrycker vilka är avsedda att förtäras och innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol, föreslås att 3 § 3 mom. alkohollagen upphävs som obehövlig. Definitionen av begreppet alkoholpreparat framgår därefter direkt av 3 § 5 punkten.

Enligt alkohollagen är det inte förbjudet att förtära alkoholdrycker på offentlig plats. I undantagsstadgandet i lagens 58 § 1 mom. räknas de platser upp där det är förbjudet att förtära alkohol. Enligt paragrafens 2 mom. kan polisen, när upprätthållandet av den allmänna ordningen så förutsätter, förbjuda förtäring av alkoholdrycker på allmän plats. Med hänsyn till den allmänna ordningen har detta stadgande i praktiken visat sig vara problematiskt i sådana fall där ett pokulerande sällskap så kraftigt stör den närmaste om-

givningen att andra människor, särskilt barn och åldringar, inte överhuvudtaget vågar röra sig i närheten. Då polisen kommer till platsen kan den förbjuda sällskapet att förtära alkohol, men några andra påföljder blir det inte.

Polisen har dels utfärdat sådana förbud som nämns ovan, dels har den med stöd av 20 § 2 mom. polislagen (493/1995) kunnat avlägsna de störande personerna från platsen eller befallt sällskapet att avlägsna sig. Efter att poliserna gett sig av har sällskapet ofta återvänt och fortsatt att störa och uppträda hotfullt mot andra. Först efter att polisen fått en ny anmälan om att samma sällskap pokulerar på ett störande sätt eller efter att samma polispatrull återkommit till platsen och konstaterat att sällskapet inte rättat sig efter förbudet, har polisen med stöd av 93 § alkohollagen kunnat meddela dem som brutit mot förbudet straffanspråk. Däremot har polisen inte med stöd av alkohollagen kunnat frånta sällskapet alkoholdryckerna och förstöra dem. Följaktligen har pokulerandet kunnat fortsätta efter att polisen lämnat platsen.

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen för att ordningen skall kunna återställas på ett område, kan polisen med stöd av 20 § 3 mom. polislagen gripa honom och hålla honom i förvar. Genom en extensiv tolkning av detta stadgande har polisen kunnat frånta en person alkoholdrycker som denne har börjat förtära, om det med fog kan antas att personen i fråga kommer att berusa sig och störa den allmänna ordningen.

Enligt den upphävda alkohollagen från 1968 (459/1968) var det förbjudet att förtära alkoholdryck och sprit på gata, torg, i park och på annan offentlig plats. I den gällande alkohollagen finns inget förbud mot att förtära alkohol på offentlig plats. Sådana förbud skall utfärdas i kommunala ordningsstadgor med stöd av 7 § kommunallagen (365/1995). Detta arrangemang har inte gjort det möjligt att vid behov ge polisen befogenheter att ta hand om alkoholdrycker i syfte att upprätthålla eller återställa ordningen. Bristfälliga bestämmelser har visat sig vara ett avsevärt missförhållande när det gäller att upprätthålla allmän ordning. Det är därför skäl att ändra lagstiftningen.

Med stöd av vad som anförs ovan föreslås att till 60 § alkohollagen fogas ett nytt 1 mom., enligt vilket polisen i syfte att upp-

rätthålla eller återställa ordningen kan frånta en person alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga ämnen, som denne enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser annars skulle ha rätt att inneha, och vid behov under förutsättningar som bestäms i förordning bevisligen förstöra dryckerna, om vederbörande förtär dryckerna eller ämnet på en offentlig plats eller i strid med alkohollagen eller någon annan lag eller i strid med bestämmelser som utfärdats och förbud eller order som har givits med stöd av dem. I 60 § blir nuvarande 1-3 mom. på grund av detta 2-4 mom.

I 31 § förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994) stadgas i detalj om förstöring och fråntagande av alkoholdrycker. Det är tillåtet att förstöra endast alkoholdrycker som bevisligen finns i öppnat kärl liksom även sådana alkoholdrycker i oöppnat kärl som påträffas hos en drucken person, ifall alkoholdryckernas ägare inte avhämtar dem hos polisen inom två veckor efter fråntagandet. Förstöringen sker bevisligen när ett vittne är närvarande och när ett särskilt dokument uppgörs över denna. Motsvarande bestämmelser om fråntagande av alkoholpreparat ingår i 23 § förordningen om alkoholpreparat och denaturering (1345/1994). Nu föreslås det att dessa bestämmelser skall tillämpas även i fråga om det nya 1 mom. i 60 § alkohollagen.

1.2. Alkohollagen från 1968

Såsom nämns ovan i underpunkt 1.1. är de bestämmelserna om alkoholbrott som ingår i 9 kap. i 1968 års alkohollag fortfarande i kraft, med smärre formella justeringar. Enligt 93 § (1144/1994) i 1968 års alkohollag, som hör till denna helhet, skall den dömas till böter för alkoholförseelse, som på något annat sätt än genom att begå ett i lagen uttryckligen angivet s.k. alkoholbrott bryter mot alkohollagen eller med stöd av den utfärdade stadganden.

Enligt lagens 93 § är det möjligt att bestraffa endast den som bryter mot alkohollagen och mot stadganden som har utfärdats med stöd av den. Enligt detta lagrum kriminaliseras inte överträdelse av förbud eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av alkohollagen. I utlåtandena framfördes bl.a. den aspekten att 58 § 2 mom. i den nya alkohollagen tillsammans med straffstadgandet i 93 § i 1968 års alkohollag i sin nuvarande

utformning torde utgöra en med hänsyn till legalitetsprincipen tillräckligt klar och entydig helhet.

Med stöd av det som anförs ovan föreslås att straffstadgandet i 93 § i 1968 års alkohollag ändras genom utvidgning av dess tillämpningsområde så att kriminaliseringen inbegriper dels brott mot alkohollagen eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, dels brott mot förbud eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av alkohollagen.

1.3. Lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

Förslaget att slopa den övre 60 procents gränsen för etylalkoholhalten i alkoholdrycker förutsätter motsvarande ändring i den definition av begreppet alkoholdryck som finns i 3 § 1 mom. lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994). En sådan ändring föreslås i det nämnda lagrummet.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen får inga större ekonomiska verkningar, för att inflytna medel genom lagen om accis på alkohol- och alkoholdrycker kommer inte att ökas på grund av dylika alkoholdryckers höga prisnivå.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har varit på remiss hos justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Livsmedelsindustrin rf, Nykterhetsorganisationernas rf, Centralen för hälsofostran r.f. och Alko-Bolagen Ab.

Den föreliggande propositionen har ändrats i en viss utsträckning till följd av de erhållna utlåtandena.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 maj 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 3 och 60 § alkohollagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1994) 3 § 3 mom.,
ändras 3 § 2 mom. samt
fogas till 60 § ett nytt 1 mom., varvid nuvarande 1-3 mom. blir 2-4 mom., som följer:

3 §

Definitioner

Till de alkoholhaltiga ämnen som avses i 1 mom. 1 punkten räknas alkoholdrycker, alkoholpreparat och sprit. I denna lag avses med

1) alkoholdryck en dryck som är avsedd att förtäras och som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol,

2) svag alkoholdryck en dryck som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol,

3) stark alkoholdryck en dryck som innehåller mer än 22 volymprocent etylalkohol,

4) sprit etylalkohol eller en sådan vattenlösning av etylalkohol som inte är denaturerad och som inte är avsedd att förtäras som alkoholdryck, samt med

5) alkoholpreparat ett alkoholhaltigt ämne som inte är en alkoholdryck eller sprit och som kan vara denaturerat.

60 §

Fråntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit

Polisen kan för att upprätthålla eller återställa ordningen frånta en person alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga ämnen som denne enligt denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den annars har rätt att inneha, och vid behov under förutsättningar som bestäms genom förordning bevisligen förstöra sådana drycker, om personen i fråga förtär alkoholdryckerna eller de alkoholhaltiga ämnena på en offentlig plats i strid med denna lag eller någon annan lag eller i strid med förbud eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av dem.

Denna lag träder i kraft den
1997.

2.

Lag**om ändring av 93 § alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 26 juli 1968 (459/1968) 93 §, sådan den lyder i lag 1144/1994, som följer:

93 §
Den som på något annat sätt än vad som anges ovan i detta kapitel bryter mot alkohollagen (1143/1994) eller mot bestämmelser, förbud eller föreskrifter som har utfär-

dats med stöd av den, skall för *alkoholförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 1997.

3.

Lag**om ändring av 3 § lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1994 om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994) 3 § 1 punkten som följer:

3 §
I denna lag avses med
1) *alkoholdryck* drycker som är avsedda att förtäras och som innehåller mer än 1,2

volymprocent etylalkohol; öl anses som alkoholdryck när det innehåller mer än 0,5 volymprocent etylalkohol.

Denna lag träder i kraft den 1997.

Helsingfors den 7 februari 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Terttu Huttu-Juntunen*

1.

Lag**om ändring av 3 och 60 § alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1994) 3 § 3 mom.,
ändras 3 § 2 mom. samt
 fogas till 60 § ett nytt 1 mom., varvid nuvarande 1-3 mom. blir 2-4 mom., som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Definitioner

Alkoholhaltiga ämnen är alkoholdrycker, alkoholpreparat och sprit, och i denna lag avses med:

1) alkoholdryck en dryck som innehåller högst 60 volymprocent etylalkohol,

2) svag alkoholdryck en dryck som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol,

3) stark alkoholdryck en dryck som innehåller mera än 22 volymprocent etylalkohol,

4) sprit etylalkohol eller en sådan vattenlösning av etylalkohol som innehåller över 60 volymprocent etylalkohol och inte är denaturerad, samt med

5) alkoholpreparat ett alkoholhaltigt ämne som inte är en alkoholdryck eller sprit och som kan vara denaturerat.

På alkoholpreparat som är avsedda att förtäras och innehåller över 60 volymprocent etylalkohol, skall enligt denna lag tillämpas samma stadganden som på sprit.

Till de alkoholhaltiga ämnen som avses i 1 mom. I punkten räknas alkoholdrycker, alkoholpreparat och sprit. I denna lag avses med

1) alkoholdryck en dryck som är avsedd att förtäras och som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol,

2) svag alkoholdryck en dryck som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol,

3) stark alkoholdryck en dryck som innehåller mer än 22 volymprocent etylalkohol,

4) sprit etylalkohol eller en sådan vattenlösning av etylalkohol som inte är denaturerad och som inte är avsedd att förtäras som alkoholdryck, samt med

5) alkoholpreparat ett alkoholhaltigt ämne som inte är en alkoholdryck eller sprit och som kan vara denaturerat.

60 §

Fråntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit

Polisen kan för att upprätthålla eller återställa ordningen frånta en person alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga ämnen som denne enligt denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den annars har rätt att inneha, och

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

vid behov under förutsättningar som bestäms genom förordning bevisligen förstöra sådana drycker, om personen i fråga förtär alkoholdryckerna eller de alkoholhaltiga ämnena på en offentlig plats i strid med denna lag eller någon annan lag eller i strid med förbud gäller föreskrifter som har utfärdats med stöd av dem.

Denna lag träder i kraft den _____ 1997.

2.

Lag**om ändring av 93 § alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 26 juli 1968 (459/1968) 93 §, sådan den lyder i lag
1144/1994, som följer:

Gällande lydelse

93 §

Den som på något annat sätt än vad som anges ovan i detta kapitel bryter mot alkohollagen (1143/94) eller med stöd av den utfärdade stadganden, skall för *alkoholförseelse* dömas till böter.

Föreslagen lydelse

93 §

Den som på något annat sätt än vad som anges ovan i detta kapitel bryter mot alkohollagen (1143/1994) eller mot bestämmelser, förbud eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den, skall för alkoholförseelse dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den

1997.

3.

Lag**om ändring av 3 § lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1994 om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994)
 3 § 1 punkten som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

3 §

I denna lag avses med

I denna lag avses med

1) *alkoholdryck* drycker som är avsedda att förtäras och som innehåller mer än 1,2 men högst 60 volymprocent etylalkohol, öl anses som alkoholdryck när det innehåller mer än 0,5 volymprocent etylalkohol.

1) *alkoholdryck* drycker som är avsedda att förtäras och som innehåller mer än 1,2 volymprocent etylalkohol, öl anses som alkoholdryck när det innehåller mer än 0,5 volymprocent etylalkohol.

*Denna lag träder i kraft den
 1997.*
